

ПЗВО «КИЇВСЬКИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Затверджено
наказом президента КиМУ №043
від 31 березня 2025 року

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ДЛЯ АБІТУРІЄНТІВ, ЯКІ ВСТУПАЮТЬ НА НАВЧАННЯ
НА ОСВІТНЬО – ПРОФЕСІЙНУ ПРОГРАМУ
«МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ»
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ СЗ «МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ»
ЗА ПЕРШИМ (БАКАЛАВРСЬКИМ) РІВНЕМ
(на основі ступеня – бакалавр)**

Київ – 2025

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Для забезпечення результативного навчання на кафедрі міжнародних відносин і ефективного включення студентів у процес реалізації освітньої-професійної програми «Міжнародні відносини» зі спеціальності СЗ «Міжнародні відносини» досягнення відповідного рівня освітньої та професійної підготовки випускників кафедри міжнародних відносин.

Метою фахового вступного випробування для абітурієнтів, які вступають на навчання за першим (бакалаврським) рівнем у тестовій формі є – виявлення підготовки абітурієнтів до навчання, які вступають на навчання за першим (бакалаврським) рівнем Міжнародні відносини, перевірка їхніх базових знань з теорії та історії міжнародних відносин, найважливіших понять і категорій, принципів, на яких будуються ці відносини, динаміки міжнародних відносин, способів розв'язання кардинальних проблем, особливо тих, які існують і проходять через різні етапи історичного розвитку, з історії розвитку дипломатичної та консульської служби, сучасної дипломатичної практики, особливостей регулювання діяльності закордонних представництв, ролі міжнародних організацій у сучасних міжнародних відносинах, їхньої діяльності в галузі підтримки миру та міжнародної безпеки, врегулювання конфліктів, розвитку міжнародного співробітництва, аналіз тих змін, які відбуваються в діяльності міжнародних організацій відповідно до глибоких зрушень кінця XX – початку XXI століть, основних засад та тенденцій зовнішньополітичних курсів європейських країн, США та Канади, а також принципів, цілей, завдань і методів здійснення країнами міжнародної та зовнішньої політики.

Структура вступного випробування складається з 60 тестових завдань. За кожну правильну відповідь абітурієнт отримує 1 бал.

АБІТУРІЄНТ ПОВИНЕН

знати:

- провідні методологічні, концептуальні підходи та основні джерела і літературу з курсу;
- періодизацію, термінологію та дефініції історії міжнародних відносин;
- характерні риси та пріоритети міжнародних відносин у різні періоди;
- історію утворення і характеристику головних систем, діяльність міждержавних групувань в міжнародних відносинах;
- особливості сучасного етапу розвитку міжнародних відносин;
- позицію України з актуальних питань сучасних міжнародних відносин.

уміти :

- користуватися документами, науковою літературою і іншими джерелами міжнародного характеру;
- аналізувати міжнародні події на різних стадіях міжнародних відносин, логічно й послідовно висвітлювати факти та події з історії країн визначених регіонів;
- з'ясовувати специфіку та причинно-наслідкові зв'язки при аналізі найважливіших подій міжнародних відносин;
- застосовувати отримані історичні знання для осмислення сучасних проблем, враховувати уроки минулого для сьогодення;
- подавати аргументацію власного тлумачення подій, підходів, оцінок та перспектив розвитку міжнародних відносин;
- аналізувати міжнародні події з позицій національних інтересів України.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ фахового вступного випробування

Кожний варіант складається з 60 тестових питань. Оцінювання якості виконання екзаменаційних завдань вступного іспиту здійснюється за національною шкалою та шкалою ECTS у відповідності до кількості правильних відповідей за шкалою, наведеною в таблиці

Таблиця

%	Кількість правильних відповідей	Сума Балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90% і більше	57-60	184-200	A	відмінно
75% -89%	51-56	168-183	B	добре
	44-50	152-167	C	
50% -74%	38-43	136-151	D	задовільно
	31-37	120-135	E	
49% і менше	30	Менше 120	FX	незадовільно

**Програма
фахового вступного випробування**

I. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ ТА СВІТОВА ПОЛІТИКА

1. Мирне врегулювання після Першої світової війни. Версальсько-Вашингтонська система.
2. Зміст та основні напрямки розвитку міжнародних відносин в Європі у міжвоєнний період.
3. Мюнхенська політика Західних держав та її наслідки.
4. Утворення і діяльність антигітлерівської коаліції в роки Другої світової війни.
5. Проблеми мирного врегулювання в Європі і Азії після Другої світової війни.
6. Проблеми формування Ялтинсько - Потсдамської системи міжнародних відносин
7. “Холодна війна ” у міжнародних відносинах: учасники, етапи, головні конфлікти.
8. Розвиток інтеграційних процесів у Західній Європі. Заснування Європейського Союзу.
9. Гельсінський мирний процес та його міжнародне значення.
10. Міжнародні відносини в Азіатсько - Тихоокеанському регіоні (80-90-ті рр.).
11. Геополітичні зміни в світі наприкінці 80-х – на початку 90-х років.
12. Основні тенденції розвитку сучасних міжнародних відносин.
13. ООН в системі міжнародних відносин: стан, тенденції, перспективи.
14. Європейські політичні, правові, економічні організації.
15. НАТО та його трансформація у наприкінці XX – початку XXI ст.
16. Участь України в міжнародних організаціях.
17. Політичний реалізм в теорії міжнародних відносин.
18. Типологія учасників міжнародних відносин.
19. Закономірності розвитку міжнародних відносин.
20. Національний інтерес. Типологія національних інтересів.
21. Міжнародний конфлікт. Основні концепції його генезису та ескалації.
22. Особливості становлення та принципи зовнішньої політики України.
23. Європейський напрям зовнішньої політики України.
24. Українсько - російські міждержавні відносини.
25. Основні напрямки зовнішньої політики України.

II. ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

1. Класифікація міжнародних відносин. Рівні міжнародних відносин. Системи міжнародних відносин.
2. Погляди античних авторів на міжнародні відносини. Фукідид (471 рр. до н.е.).
3. Неореалізм та неолібералізм як найсучасніші тенденції міжнародних відносин.
4. Універсальні закономірності міжнародних відносин. Глобалізація та фрагментація: їх прояви.
5. Учасники міжнародних відносин: їх класифікація, цілі, діяльність.
6. Держава як головний учасник міжнародних відносин.
7. Сила як основна категорія міжнародних відносин
8. Міжнародні конфлікти: типи, шляхи розв’язання.
9. Поняття міжнародних систем, типи міжнародних систем, еволюція міжнародних систем.
10. Поняття міжнародного та світового порядку: основні тенденції.

III. ДИПЛОМАТИЧНА І КОНСУЛЬСЬКА СЛУЖБА

1. Роль та місце дипломатії в міжнародних відносинах.
2. Порядок акредитації глави дипломатичного представництва. Вірчі грамоти та правові наслідки їх вручення.
3. Структура та функції Міністерства закордонних справ України.

4. Класи і ранги дипломатичних агентів.
5. Функції дипломатичних представництв України. Категорії персоналу дипломатичного представництва.
6. Порядок заснування консульських установ, їхні функції.
7. Закон України Про дипломатичну службу від 20 вересня 2001 р.: основні положення.

IV. ДИПЛОМАТИЧНИЙ ПРОТОКОЛ

1. Поняття дипломатичного протоколу та етикету, його вдосконалення в ході історичного розвитку.
2. Протокол як міжнародна категорія. Особливості дипломатичних протоколів різних країн світу.
3. Протокольні заходи під час офіційних візитів глав іноземних держав чи урядів.
4. Дипломатичний протокол та міжнародна практика визнання держави де-факто та де-юре.
5. Вірчі грамоти та практика їх вручення в Україні та інших державах.
6. Дипломатичні документи, зміст та вимоги до їх складання.
7. Поняття державного прапора, гербу і гімну країни. Порядок виставлення прапорів.
8. Нештатні (почесні) консули.
9. Дуайєн дипломатичного корпусу та його функції.
10. Класи і ранги дипломатів, їхнє співвідношення.
11. Протокольна служба ООН. Особливості дипломатичного протоколу в ООН.

V. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА УКРАЇНИ

1. Національні інтереси в зовнішній політиці України.
2. Концептуальні засади зовнішньої політики України.
3. Українсько-російські міждержавні відносини: становлення та розвиток.
4. Українсько-американські відносини (1991-2011).
5. Євроатлантична інтеграція України: історія, проблеми та перспективи.
6. Процес розширення ЄС та перспективи інтеграції України в ЄС.
7. Російсько-грузинський конфлікт та Україна.
8. Транскордонне співробітництво України на сучасному етапі.
9. Зовнішньополітичний напрям енергетичної стратегії України.
10. Проблема пошуку та збереження державної ідентичності України в умовах глобалізації.
11. України та проблеми врегулювання регіональних міжнародних конфліктів.
12. Співробітництво України з державами ЦСЄ та ПСЄ (на прикладі країни).

VI. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА КРАЇН АЗІЇ

1. Зовнішньополітична стратегія Китаю в сучасних міжнародних відносинах.
2. Трансформація зовнішньої політики Японія в сучасних історичних умовах.
3. Територіальна проблема у відносинах між Росією та Японією (1990 року – початок XXI ст.).
4. Китай як чинник зовнішньої політики Росії.
5. Проблеми формування зовнішньополітичного курсу держав Близького Сходу.
6. Палестинське питання в сучасних міжнародних відносинах.
7. Іракська проблема в міжнародних відносинах
8. Зовнішньополітичні орієнтири сучасної Індії.
9. Індо–Пакистанський конфлікт і його міжнародне значення.
10. Корейський чинник у розвитку міжнародних відносинах в АТР.

VII. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА КРАЇН ЗАХІДНОЇ ЄВРОПИ

1. Зовнішньополітичні вектори країн Західної Європи.

2. Країни Західної Європи в процесі євроатлантичної інтеграції.
3. Зовнішня політика лейбористського уряду Т. Блера і Г. Брауна.
4. Зовнішньополітичні пріоритети уряду та діяльність Г. Шрьодера та А. Меркель.
5. Зовнішньополітична стратегія та діяльність Франції в роки президентства Ж. Ширака (1996–2007р.).
6. Зовнішньополітичні пріоритети Франції за президентства Н. Саркозі.
7. Зовнішня політика Іспанії на сучасному етапі
8. Зовнішньополітичні пріоритети Італії.

VIII. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА КРАЇН ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

1. Зовнішня політика США за президентства Б. Клінтона.
2. Зовнішньополітична стратегія США за президентства Дж. Буша-молодшого.
3. Зовнішньополітичні пріоритети Канади на рубежі XX-XXI століття.
4. Еволюція зовнішньополітичної стратегії США в другій половині XX століття.
5. НАФТА як інтеграційне об'єднання країни Північної Америки.
6. Еволюція стратегії національної безпеки США після 2001 р.
7. Зовнішня політика США стосовно країн Перської затоки та Центральної Азії.
8. Стратегічні напрямки співпраці США–РФ.
9. Еволюція зовнішньополітичної стратегії США стосовно Китаю.
10. Роль США у подоланні світової фінансової кризи.

IX. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА КРАЇН ЦСЄ ТА ПСЄ

1. Вступ країн ЦСЄ та ПСЄ до ЄС: проблеми та наслідки.
2. Вступ та діяльність країн ЦСЄ та ПСЄ у НАТО: геополітичні наслідки для регіону.
3. Країни ЦСЄ та ПСЄ у регіональному міжнародному співробітництві (ЦЄІ, Вишеградська група, ОЧЕС, Рада Балтійських держав).
4. Російсько-грузинський конфлікт і держави ЦСЄ.
5. Проблема розміщення ПРО в країнах ЦСЄ та позиція Росії.
6. Країни ЦСЄ та енергетична безпека Європи.
7. Проблема статусу Косово та позиція країн ЦСЄ.
8. Міжетнічні та міжнаціональні проблеми в країнах колишнього СФРЮ.

X. ЗОВНІШНЯ ПОЛІТИКА РОСІЇ ТА КРАЇН СНД

1. Проблеми взаємовідносин Росії і країн Закавказзя.
2. Росія та конфлікт у Придністров'ї.
3. Проблема формування нової ролі РФ у сучасних міжнародних відносинах.
4. СНД: сучасний стан та перспективи.
5. Проблема Китаю у зовнішньополітичній стратегії Росії.
6. Східний вектор політики РФ за президентства В. Путіна.
7. Російсько-грузинський конфлікт і міжнародне співтовариство.

XI. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН В АФРИЦІ ТА ЛАТИНСЬКІЙ АМЕРИЦІ

1. Інтеграційні та дезінтеграційні процеси на Африканському континенті.
2. Зовнішня політика ПАР на сучасному етапі.
3. Держави Магрибу в сучасних міжнародних відносинах.
4. Міжнаціональні взаємини в державах Африки.
5. Зовнішня політика Бразилії на сучасному етапі.
6. Антиглобалістський зовнішньополітичний курс країн Латинської Америки.

7. Сучасні інтеграційні процеси в країнах Латинській Америці.

XII. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

1. Цивілізаційні концепції розвитку сучасних міжнародних відносин.
2. Глобалізація та нові тенденції у розвитку міжнародних відносин.
3. Регіоналізація, нові тенденції світового розвитку на рубежі XX-XXI століть.
4. Транснаціональні корпорації (ТНК) як новий чинник міжнародної політики.
5. Проблема безпеки в сучасних міжнародних відносинах.
6. Міжнародний тероризм як фактор сучасних міжнародних відносин.
7. Проблема формування нової системи міжнародних відносин
8. Пошук і збереження національної та релігійної ідентичності в сучасних міжнародних відносинах.
9. Ісламський фактор в сучасних міжнародних відносинах.
10. Релігійний фактор в системі міжнародних відносин.

XIII. МІЖНАРОДНА ІНТЕГРАЦІЯ У СВІТОВІЙ ПОЛІТИЦІ

1. Інтеграційні процеси у світовій політиці: теоретичні та правові засади.
2. Сучасні концепції міжнародної інтеграції: федералізм, функціоналізм, неофункціоналізм.
3. Доктрини та нормативні засади західноєвропейської інтеграції
4. Формування світового інтеграційного співтовариства.
5. Роль інтеграційних об'єднань у сучасних міжнародних відносинах.

XIV. МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

1. Класифікація міжнародних організацій. Сутність і типологія міжнародних організацій.
2. Роль НАТО в сучасних міжнародних відносинах. Проблеми розширення НАТО на Схід.
3. Діяльність регіональних організацій (ЛАД, АСЕАН, ОАД, Африканський Союз).
4. Питання одностайності і права вето РБ ООН.
5. Роль України в розробці Статуту ООН.
6. Проблеми реформування ООН на сучасному етапі.
7. Участь України в регіональних і субрегіональних інтеграційних утвореннях.

СПИСОК
рекомендованої літератури для підготовки до
фахового вступного випробування

Базова:

1. Chandra M. International Relation and Foreign Policy New Delhi: Kumud Publications, 2018. 320 p.
2. Cohen Saul B. Geopolitics: The Geography of International Relations Lanham: Rowman & Littlefield, 2015. 491 p.
3. Бисмарк О. Воспоминания, мемуари: в 2-х тт. Минск: Харвест, 2001. 1152 с.
4. Бруз В.С. Боротьба СРСР за створення системи колективної безпеки в Європі і політика західних держав (1933-1935 рр.). Київ: Либідь, 1996. 274 с.
5. Дюррозель Жан-Батіст. Історія дипломатії від 1919 року до наших днів. Київ: Основи, 1995. 904 с.
6. Іваницька О.П. Новітня історія країн Європи та Америки 1918-1945. Київ: Комп'ютерпрес, 2001. 356 с.
7. Іналджик Галіль. Османська імперія. Класична доба 1300 – 1600. Київ: Критика, 1998. 287 с.
8. Історія сучасного світу: соціально-політична історія XV– початку XXI століть: навч. посіб. За ред. Горбаня Ю.А. 4-те вид., переробл. і доповн. Київ: Знання, 2012. 438 с.
9. Капітоненко М.Г. Теорія міжнародних відносин. Чернівці : Киги-XXI, 2019. 272 с.
10. Коваль В.С. Радянсько-німецький пакт 1939 р. Київ: Інститут історії України, 1989. 48 с.
11. Кулінич М.А., Ціватий В.Г., Татаренко Н.О., Чекаленко Л.Д. Світові інтеграційні процеси в умовах трансформації міжнародних систем: навч. посіб. Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2013. 628 с.
12. Манжола В.А. Міжнародні відносини та світова політика: підручник. Київ: Знання, 2014. 662 с.
13. Пронь С.В. Міжнародні відносини та зовнішня політика: системна історія 1914–2014 років: навч. посіб. Миколаїв: Іліон, 2014. 243 с.
14. Рубель В.А. Історія середньовічного Сходу: курс лекцій. Київ: Либідь, 1997. 464 с.
15. Самойлов О.Ф. Глобалізація як культурно-історичне явище (кінець XX – початок XXI ст.). Київ: КиМУ, 2015. 282 с.
16. Толстова С.В. Стратегії зовнішньої та безпекової політики провідних міжнародних акторів. Київ: ДУ «Інститут всесвітньої історії НАН України», 2017. 150 с.
17. Требін М.П., Герасіна Л.М., Погрібна В.Л. Теорія міжнародних відносин. Міжнародні відносини та світова політика: навч. посіб. Харків: Право, 2016. 540 с.
18. Трубачук А.Ф. Друга світова війна. Коротка історія. Київ: Либідь, 1995. 192 с.
19. Турчин Я.Б., Демчишак Р.Б., Матлай Л.С. Історія міжнародних відносин (1914–2015): навч. посіб. Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2016. 140 с.
20. Френсіс Фукуяма. Витоки політичного порядку. Від прадавніх часів до Французької революції. Київ: Наш Формат, 2018. 576 с.
21. Цветков Г.М. Міжнародні відносини й зовнішня політика в 1917–1945 рр.: навч. посіб. Київ: Либідь, 1997. 232 с.
22. Шергін С., Космина В. Міжнародні регіональні процеси та зовнішньополітичні пріоритети України: монографія. Київ: Дипломатична академія України при МЗС України, 2017. 412 с.
23. Шергін С.О. Політологія міжнародних відносин: навч. посіб. 2-е видання, виправ. і доповн. За наукк. Ред. В.А. Гошовської. Київ : «Центр учбової літератури». 2019. 256 с.
24. Яковенко Н. Нарис історії України. З найдавніших часів до кінця XVIII ст. Київ: Генеза, 1997. 312 с.

25. Яровий В.І. Новітня історія країн Східної Європи. 40-ві – 90-ті рр. XX ст: курс лекцій: навч. посіб. Київ: Либідь, 1997. 269 с.

Допоміжна:

1. Baldwin D.A. Medieval Foundations of International Relations. Москва: Аспект Пресс, 2015. 448 с.
2. Matthews G. Elizabeth, Callaway L. Rhonda. International Relations Theory: A Primer Oxford University Press, 2016. 336 p.
3. McGlinchey Stephen International Relations. Bristol: E-International Relations, 2016. 238 p.
4. Sosa-Nunez Gustavo, Atkins Ed Environment, Climate Change and International Relations. Bristol: E-International Relations publishing, 2016. 250 p.
5. Басовская Н.И. Столетняя война 1337–1453 гг. Москва: Высшая школа, 1985. 184 с.
6. Басовська Н. І. Столітня війна: леопард проти лілії. Москва: Астрель, АСТ, 2007. 446 с.
7. Білер Г., Дмитрієв А. Вестфальський договір 1648 року. До 350-ї річниці договорів. Київ: Ін. Юре, 1998. 180 с.
8. Брусиловська О.І. Історія міжнародних відносин (сер. III тис. до н.е. - сер. XVII ст. н.е.): навч.-метод. посібн. для студентів ОНУ ім. І.І. Мечникова (у співпраці з І.М. Ковалем). Одеса: Одеськ. нац. ун-т імені І.І. Мечникова, 2013. 188 с.
9. Гренвим Дж. История XX века. Люди. События. Факты. Пер. с англ. О. Суворов. Москва: Аквариум, 1999. 896 с.
10. Зашкільняк Л., Крикун М. Історія Польщі. Від найдавніших часів до наших днів. Львів: Львівський національний ун-т ім. І.Франка, 2002. 752 с.
11. Новая история стран Европы и Америки. Начало 1870-х годов – 1918 г.: учебное пособие / Под. ред. И.В. Григорьевой. Москва: Изд-во МГУ, 2001. 720 с.